

KOIVISTON viesti

Nro 11 Marraskuu 2011

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Koiviston Seilipaati lautapeli nyt valmis

Turun ja ympäristön Koivistolaiset miehen ikään

Jorma Kallonen

Prologi

On lauantain, lokakuun 22 päivän hämäräkön alkua, kun Turun Karjalatalon pihalle alkaa kerääntyä ajoneuvoja. On tulossa ”vanhanajan iltamat” mutta myös Turun ja ympäristön Koivistolaisten 50-vuotisjuhla. Salin 20 pöytää tulevat yhtä lukuun ottamatta käyttöön ja ne on saatava aseteltua sopivasti, jotta myös ohjelma – ja tarjoilutoimille jää riittävästi tilaa.

Kukka-asetelmat – jälleen tosi upeat – pöytiin ja samalla jo tulevat Juhlal palvelu Primadonnan tarvikkeet sekä orkesterinkin tavarat paikalle. Kajuutassa ovat omat emännät valmistelleet onnittelevien vastaanottotilan.

Onnea juhlivalle

Kajuuttaan oli varattu johtokunnalle tila onnittelevien vastaanotolle ja rattoisasti heillä aika siinä tehtävässä kuluikin. Samaan aikaan salin puolella ajoissa saapuneet eivät myöskään tunteneet yksinäisyyttä sillä kuten kaikki tietävät on tällaisten tilaisuuksien suuri anti saada haastaa tuttujen kera.

Yhdistysten ja yksityisten kukkatervehdyksien ja adressien lisäksi ”Koiviston pojat” yhtyeen ensiviulistin tytär Pirjo Harju luovutti yhtyeen ainoan levytyksen levyn ja siitä tehdyn CD-version. Viikkoa aiemmin olivat Tervahartian pojat toimittaneet yhtyeen rumpusetin hoitoomme.

Iltaman antia

Viimeisten onnittelemaljojen antia vielä nieleskeltäessä alkoi ilta ”Laulu Koivistolle” sävelmin ja puheenjohtaja Matti Aggen tervetuloivotuksin. Heti myös päästiin nauttimaan pöydän antimista, jossa pääosaa esitti perunapiirakka, jota itse kukin sai koristella erilaisin lisukkein.

Jaalamiehet vauhdissa

Vatsa sopivan täytenä olikin mukava ryhtyä seuraamaan ”Messityttöjen loruilua”. Alli Myllyniemen keräämä kirja ”Meil oli enne musta kissa” antoi puitteet tälle esitykselle jossa mukana oli nuoriakin.

Unto Jackin historiikkiosuus toteutui varsin moniosaisena. Alusta sekä lopusta vastasivat Jaalamiehet Elis Lenkkerin lauluilla ”Evakon taival” ja ”Kajuuttakroniikka”. Sanallisessa osuudessa muistoihin lisäsivät osansa Pirjo Harju ja kunniapuheenjohtajamme Rainer Tuuli.

Illan lausuntaosuudesta vastasi jälleen Kirsti Laaksonen erinomaisella evakkohenkisellä humoristisella esityksellä ja niin olivat kaikki valmiit nousemaan jonomuotoon ja noutamaan palan maittavaa mustikkatäytekakkua kera kahvin tai teen. Pitihän sitä pysyä hereillä ohjelman loppuun asti.

Alakajutta oli täten saatu tukevaan kuntoon ja oli jälleen ”Jaalamiesten” aika. Kuorosta laulu- ja soitinyhtyeeksi muuntautuneena se esittikin varsin vapautuneesti ohjelmansa, joka tuntui myös kuulijoille kelpaavan.

Jatkon nimenä näin jälkeen ajatellen olisi pitänyt olla ”Kultaa

Yhteistyön kunniaksi... (Turun Karjalaseura)

ja hopeaa” mutta muistamisetkin tiedotti mitä tuleman piti. Suomen Koivisto-Seuran puheenjohtajamme Jii-Vee Kurjen ollessa paikalla, paitsi että toi terveiset ja kiitokset myös rahvaalle (viralliset onnittelevat oli jo tuotu johtokunnalle Kajuutassa), niin jakoi tunnustuksia vuosien työstä. Kultainen ansiomerkki kiinnitettiin haitaristin autonkuljettajaksi itseään tituleeraavan Panu Helariutan rintaan ja hopeiset Marjatta ja Ilpo Saarenhovin ryntäille.

Juontajan päätössanojen ja yhteisesti laulettuun ”Mie muistan” jälkeen oli muutama kaupallinen

tiedoite ennen kuin Eero ja Kirsti Leppänen eli ”Meidän muija ja mä” kajauttivat valssin kaikkien mukanaolijoiden käytettäväksi.

Lopuksi.

Ilstä vaiko liiasta lämpimästäkö johtui, kun jo vajaan tunnin uusrastuksen jälkeen juhlapaikkaa ryhdyttiin asettamaan alkupeiräiseen asuun ja samat tehtävät olivat Kajuutassakin.

Kiitoksii kaikille juhlatoimikunnan puolesta toivottaa illan juontaja Eero.

Voiko jo alotettais

Ja eikö syömää

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Karjalaista energiaa

Kun Viipurin evakot aikanaan matkustivat junalla rajalta sisä-Suomeen päin, oli esimerkiksi Lahden silloinen kaupunginjohtaja Uno Takki henkilökohtaisesti asemalla toivottamassa evakkoja tervetulleeksi ja jäämään kaupunkiin. Lahti saikin valtavan liike- ja kulttuuri-elämän energiapaukun kaupunkiin tulleilta evakoilta. Konservatoriot, koulut, firmat, vakuutusyhtiöt, urheiluseurat jatkoivat toimintaansa uudessa kotipaikassaan. Lahti olisi aika nuiva hämäläinen pikkukaupunki ilman karjalaisten paikkakunnalle tuomaa energiadraiva.

Sama tapahtui muuallakin. 400 000 evakolle piti löytää uusi koti, työ, elämäpiiri. Haasteita ja sivullisuuden tunnetta sijoittumiseen varmasti liittyi, mutta samalla evakot rikastuttivat uusia kotipaikkojaan. Nyt tuntuu, että evakkoenergiaa tarvittaisi taas. Euroopan taloudessa kuohuu ja elämme epävarmoja aikoja. Syksy meinaa hyödyttää askeleet ja usko tulevaisuuteenkin voi välillä olla tiukassa. Vaikeista ajoista voi selvitä sisulla, mutta vaikeista asioista voi selvitä myös huumorilla ja positii-visella elämänasenteella.

Luovuus, elämänilo, sosiaalisuus meillä on geneisissä. Ja jos se kerran on perimässä, niin ei sitä sieltä noin vain saa edes pois. Juuriltaan karjalainen on karjalainen vaikka olisi muuttanut pääkaupunkiseutulaiseksi tai EU-suomalaiseksi. Ilo pintaan vaik sydän märkänis ja meil on laulun rikkautta, kylvämättä kasvavaa –mentaaliteetilla kaamosta ja nuivettumista vastaan.

Ja mummohan se taas tuli mieleen, tuo koivistolainen, oma tavallinen mummo. Hän antoi rippilahjaksi sen värssyn: ”Onni on olla hyväntuulen ratas elämän vauhtipyörässä”. Ei tiennyt Rauha-mummo, miten yksi jo värisevällä käsialalla kirjoitettu lause kortissa jaksaa vielä vuosien päästä muistuttaa asenteesta, jolla vain karjalaiset evakot retkestään ovat selvinneet.

Tässä vielä yksi hiljattain vastaan tullut lausahdus: ”Se että sodat loppuisivat sotimalla, on yhtä epäuskottavaa, kuin että pimeyden voisi voittaa pimeydellä”. Näinpä taisteluun kaamosta ja lamaantumista vastaan ilolla ja energialla. Mahtavaa marraskuuta teille kaikille.

Hartaast'

Bisnesmies, joka sai vieraakseen itse Hyvän

(Luuk 19: 1 - 10)

Sakkeus oli liikemies, joka oli vuokrannut itselleen oikeuden kantaa tullia ja kohonnut muiden tullinkantajien esimieheksi. Aapeli Saarisalo kirjoittaa: ”Roomalaiset nimittivät publikaaneiksi niitä rikkaita henkilöitä, jotka .. määrävuosiksi vuokrasivat itselleen jonkin Rooman provinssin tullitulot.” Publikaani siis keräsi tullia ja tilitti roomalaisille sovitun summan tullinkeruuoikeudestaan. Sakkeus oli rikas.

Sakkeus halusi nähdä Jeesuksen. Luukas kertoo, että hän kiipesi puuhun, koska väkijoukko esti pienikokoista miestä näkemästä. Sakkeus ei halunnut lähteä tungeksimaan väkijoukkoon. Ehkä hän ei halunnut loukata hurskaampia juutalaisia. Hän joutui omaksumansa ammatin vuoksi tekemisiin pakanoiksi nimitettyjen roomalaisten kanssa. Ymmärtääkseni hän puhtaiden juutalaisten mielestä saastui näin toimiessaan. Ehkä hän joutui kestitemään roomalaisia, kutsumaan heitä kotiinsa. Hän lienee ollut tottunut juhlien isäntä. Ammattimies, joka osasi toimia miehittäjän toiveiden mukaan. Syntinen mies, ajateltin ja sanottiin ääneenkin. Mies, jonka kotiin ei puhdas juutalainen halunnut tulla, ettei itsekin saastuisi.

Sakkeus ei ollut kapinamielellä liikkellä. Hän ei ajatellut, että nyt vähän ravistellaan tätä tekopyhää naapurustoa. Hän ei lähtenyt tungeksimaan väkijoukkoon. Kenenkään ei tarvinnut pelätä, että tämä vihollisen kanssa veljeilijä hipaisi kunnon väkeä ja saastuttaisi jonkun. Sakkeus

kiipesi puuhun, missä ei voisi törmätä kehenkään. Ei loukata ketään. Hän halusi vain nähdä Jeesuksen.

Kun Jeesus tuli sille kohdalle, hän ”katsoi ylös ja sanoi: ’Sakkeus, tule kiireesti alas. Tänään minun on määrä olla vieraana sinun kodissasi.’ Sakkeus tuli kiireesti alas ja otti iloiten Jeesuksen vieraakseen.” Oliko pitkään aikaan kukaan puhdas juutalainen edes katsonut häntä silmiin?

Nyt Jeesus osoitti, että hän tiesi tarkasti, missä Sakkeus oli. Halusi nähdä hänet. Puhutteli nimeltä. Ja halusi tulla hänen vieraakseen! Jeesus otti sen työkalun, jonka käytössä Sakkeus oli taitava, mutta joka samalla jatkuvasti erotti Sakkeuksen puhtaista maanmiehistään. Hänen rikkautensa ja hänen häpeänsä lähteen. Jeesus pyhitti ja

puhdisti vieraanvaraisuuden ja isäntänä olemisen ja juuri niiden kautta kohtasi Sakkeuksen. Hän puhui Sakkeuksen kieltä. Sakkeus saattoi muistella monia roomalaisia vieraitaan; kaikkea, mitä hänen isäntänä olleessan oli tapahtunut, ja verrata niitä tähän vierailuun, tähän vieraaseen. Jeesus ei pelännyt saastuvansa - hän puhdisti saastuneen. Tämän omilla tahrantuneilla työkaluilla.

Ei ihme, että Sakkeus ilahtui. Ei ihme, että hänen elämänsä muuttui. Hän sai selville, mikä mies Jeesus on.

Kaisa Koivula

”Sakkeus, tule kiireesti alas.”

Rakkaamme
Äitini, meidän Aijamme

Marjatta Sisko VUORMAA

os. Tuuli

s. 4.3.1919 Koivisto
k. 19.10.2011 Espoo

*Sinä olet tie ja väylä, tuuli ja toinen ranta.
Ota minut mukaasi, ja niin jätän taakseni
uloimmat luodot, lokit ja rantojen viimeiset aallot.
Älä päästä takaisin,
anna minun ylittää taivaan ja veden viiva,
johon katseeni ja tietoni on pysähtynyt.
Kaipaas kysyy ja toivo vastaa,
muuta puhetta en enää tunne.*

(Niilo Rauhala)

Elät muistoissamme
Marja
Laura perheineen
Sami perheineen
Kirsti ja Niko
sukulaiset ja ystävät

Siunattu läheisten läsnä ollessa. Sydämellinen kiitos
Aurorakodin os. 4:n henkilökunnalle Marjatan hyvästä hoidosta.
Lämmin kiitos osantosta.

Rakkaamme

Maire Marjatta RINTAMÄKI

o.s. Tetri

s. 4.2.1920, Koivisto
k. 24.9.2011, Mäntsälä

Kiittäen ja kaivaten
Pirkko ja Heikki
Marjo-Kaisa, Tomi, Ella-Maria ja Essi
Veli-Matti ja Katja
Helvi-sisko
sukulaiset ja ystävät

*Koti on uusi siellä
Luojan suuressa salissa,
ikiauringon ilossa,
tähtitarhojen takana.*

Siunaus toimitettu Mäntsälän kirkossa 22.10.2011.
Lämmin kiitos osantosta.

KOIVISTON viesti

Toimitus ei vastaa sille lähetetystä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan.

Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista.

Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa.

Liikeilmoitukset 50 snt/ppm
Kuolinilmoitukset 34 snt/ppm
Lasten kuvalliset onnittelet 6e/kpl

ISSBN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti. Ilmestyy kerran kuukaudessa, kuun 20. päivänä.

Lehteen tarkoitettujen ilmoitusmateriaalin tulee olla toimituksessa viimeistään lehden ilmestymistä edeltävän kuun lopussa.

Aineisto mieluiten digitaalisena:

studio@salokanneltoivonen.fi

Muussa tapauksessa paperikopiot ja/ tai disketti, muistitikku tai CD-levy sekä valokuvat toimitetaan osoitteeseen:

**Studio Salokannel & Toivonen,
Koiviston Viesti** p. 03 7824 553
Rauhankatu 8, 15110 Lahti.

Aineisto palautetaan vain jos mukana on postimerkillä varustettu palautuskuori osoitteineen.

Tilaukset, osoite- ym. muutokset

aina kirjallisena tai sähköisesti edellämäinnittuihin osoitteisiin.

Tilauksia ei tarvitse uusia.

Seuran jäsenmaksu 28e, sisältää vuoden jäsenlehdet. Seuran kautta voi myös maksaa Karjalan Liiton jäsenmaksun 7e. Lehdessä julkaisemattomia artikkeleita ja kirjoituksia julkaistaan seuran kotisivuilla www.koivistolaiset.net, jossa myös tämäkin lehti on luettavissa myöhemmin.

Jäsenlehden postituksesta pohjoismaihin +2e/vuosi, eurooppaan +7 e/vuosi muualle maailmaan +12 e/vuosi
Pankkiyhteys: Nordea 151930-186847

Päätoimittaja

Riikka Salokannel, 0400 94 96 95

Kuvatoimitus ja taitto

Rami Toivonen, 0400 780 398

Arvi Hilska nukkui pois 97-vuotiaana

Merimiehenä, kalastajana ja maanviljelijänä elämäntyönsä tehnyt Arvi Hilska nukkui pois Perniön terveyskeskuksessa 97-vuotiaana, 21.10.2011.

Hän syntyi Kristian ja Judit Hilskan (os. Seppinen) yhdeksästä lapsesta nuorimpana Koiviston Saarenpäässä 11.10.1914.

Koivistolaisten tapaan hän työskenteli monissa ammattiteissa. Merimiehen uran hän aloitti 13-vuotiaana kokkipoikana veljensä Juhanan laivassa. Kaljaasilla seilattiin Koivistolta, joskus Saimaankin rannoilta halkoja Helsinkiin kakluuniuuneja lämmittämään. Halonseiluussa Arvi oli kymmenen kesää.

Talvella elanto hankittiin silakankalastuksella Suomenlahdella, pääosin Seiskarin vesillä, kaminalämmitteisissä jalasmökeissä, Putkissa asuen, tuiskussa ja pakkasessa. Kalansaaliin kuljettivat Koiviston ja muihin kauppoihin hevosajurit rekikyödyillä.

Kerran 1930-luvulla

myrsky lohkaisi kalastajien jääkentän jäälautoiksi. Hätiin kiirehtinyt murtaja Jääkarhu pelasti miehet sekä hevoset kannalleen, muisteli Arvi ankaraa kalastajan ammattia.

Kesä- ja erityisesti talvikalastusta hän jatkoi sodan jälkeen Särkisalossa, Rantaniityn pientilan tulopohjaa vahvistaen, neljän lapsensa koulutuksen turvaamiseksi eri ammatteihin.

Sotien jälkeen hän oli rakentamassa sotakorvauskuunareita, koivistolaisen, Holmingin telakalla Rauhalla. Nuoruuden merimiehen ura jatkui sotien molemmin puolin kauppalaivoilla Itämeren ja Länsi-Europan liikenteessä.

Sodissa Kannaksella ja Uhtuan suunnalla sattuneet haavoittumiset ja pysyvä invaliditeetti johtivat ammatin vaihtoon, maanviljelijäksi.

Arvi Hilska oli seurallinen, tilannehuumorin viljelijä.

Vuonna 1948 hän alkoi asua ja rakentaa vaimonsa Hilkan (1916-1980), (os. Rakkola) kanssa, Särkisaloon Taamarilan kylästä hankkimaansa Rantaniityn kalastustilaa ja laajensi sitä myöhemmin ostamalla Pihlajan pientilan naapurikylästä Hakkalasta.

Tilalla erikoistuttiin voimaperäiseen sokerijuuriikkaan viljelyyn, porsas- ja myöhemmin lihasikatuotantoon.

Maanviljelijän ammatin Arvi Hilska koki ammattiteistaan mielenkiintoisimmaksi. Maanviljelijä on oma herransa. Työ on raskasta, mutta samalla monipuolista ja luonnonläheistä. Työn onnistuminen on lopulta kiinni Luojan ilmoista, hän totesi.

Maatalouden kehitys ja murros kiinnosti häntä viime aikoihin asti. Maatalouden ja kylien elinvoiman säilyttäminen ja elintarvikemavaraisuuden varmistaminen on kansakunnan elinehtoja, hän painotti.

Rantaniityt on ollut tilan osin ostaneiden, osin vuokranneiden naapureiden Ilkka ja sittemmkin Juha Wikströmin voimaperäisessä sokerijuuriikkaan ja mui-

den erikoiskasvien viljelyssä jo pitkään. Rantaniityt on nykyisin perheen vapaa-ajan paikkana.

Arvi Hilska jäi leskeksi vuonna 1980 ja asui talvet vuodesta 1993 Salossa. Viimeiset viisi vuotta hän vietti tyytyväisenä Särkisalokodissa ja Perniön vanhainkodissa.

Aktiivivuosinaan hän osallistui myös yhteisten asioiden hoitoon muun muassa Särkisaloon kunnanvaltuustossa, kirkkoneuvostossa, osuuspankin ja maatalostuottajien johtokunnissa, Perniön-Finbyn mejerin tilintarkastajana sekä maanjakotoimitusten uskottuna miehenä.

Arvi Hilska oli luonteeltaan optimisti, hyväsydäminen lähimmäistensä huomioija ja tilannehuumorin viljelijä.

Kirjoittaminen Koiviston viestiin, Koiviston ja sota-ajan muistoista oli hänelle mieluisaa, samoin runojen luku ja lausunta juhlahetkissä. Hänen suosikkinsa oli Eino Leinon Hymyilevä Apollo.

Arvi Hilskaa jäi kaipaamaan perheen ohella laaja ystäväjoukko.

Esko Hilska
Kirjoittaja on Arvi Hilskan vanhin poika.

– Puheenjohtajalt' itseltää –

Turun ja ympäristön koivistolaiset ovat toimineet 50 vuotta. Aktiivisuudellaan he ovat aikaan saaneet itselleen mm. oman kokoustilan Turun Karjalatalolla. Se tehtiin aikanaan omalla joukolla omin käsin kaivamalla kuoppa paikalla olleen talon alle. Savea kuulemma kuormattiin monta autokuormallista ennen kuin kaabin rakentamiseen päästiin käsiksi. Tulos on hieno ja muistuttaa upealla sisustuksellaan koivistolaisuudesta. Kokoustila on kovassa käytössä ja vetää koivistolaisia joukolla erilaisiin yhteistilaisuuksiin. Eivät turkulaiset turhaan ole ylpeitä omista tiloistaan.

Muutama viikko sitten Turun ja ympäristön koivistolaiset viettivät virallisesti 50-vuotispäiväänsä. Ne vietettiin tietysti Karjalatalolla ja omassa kajuutassa otettiin vastaan vieraat, joita olikin Karjalasali tupaten täynnä. Puheenjohtaja Matti Agge lausui osanottajat tervetulleiksi ja viritteli yleisön mukaan juhlatunnelmaan. Se olikin korkealla, ja karjalan piirakat höyryneet maistuvat makoisilta. Kun oltiin Turussa, juhlan ohjelma oli tietysti omatekoista alusta loppuun asti. Messityöt esittivät runosikermän omalla tyylikkäällä tavallaan, Jaalamiehet laulelivat mm. evakkotaipaleesta ja Unto Jack johdatteli väen mukaan yhdistyksen historiaan, jonka muisteluun saattoi juhlaväkikin osallistua. Ennen kahvia Kirsti Laaksonen lausui vielä runoja. Tilaisuuden juonnosta huolehti - kukapa muu kuin – ex-puheenjohtaja Matti Ahtikari vanhalla rutiinilla. Muistamisen ja yhteislaulun jälkeen siirryttiin tanssiin Eero ja Kirsti Leppäsen säestyksellä.

Ihan jäi lämmin ja kotoinen tunne koko juhlasta. Vieraiden viihtymiseksi isännät ja emännät olivat selvästi nähneet vaivaa ja silmin nähden myös nauttivat siitä, että juhlassa viihdyttiin.

Parhaat onnitteluni vielä kerran Turun koivistolaisille ja kiitokseni mukavasta yhdessäolon hetkistä. Jaksakaa jatkaa aktiivista toimintaanne ja olkaa siten esimerkkinä myös nuoremmille polville.

Jiivee

Rakkaamme

Arvi HILSKA

11.10.1914 Koivisto
21.10.2011 Perniö

*Kertokaa Karjalaan liitävät linnut,
kumpuni kukilta kuiskaas tää.
Polkuni vaikka kauaksi kulki,
Karjalan sineen sieluni jää.*

*Väsytys tuli kuin hiipien hiljaa,
vei voimat ja unen antoi.
Se täittoi sukumme vanhinta viljaa,
pois rakkaamme luokseen kanto.*

Kiittäen ja kaivaten

Esko, Kaarina, Päivi, Sari, Risto, Joel ja Elias

Tuomo

Urpo, Pirjo, Heli, Jouni ja Veera

Jaakko, Sirkka-Liisa

Katja, Kristian, Aarni ja Thor

Laura ja Pekka

Sukulaiset ja ystävät

Siunattu läheisten saattamana.
Lämmin kiitos osanotosta.

Kiitos Särkisaloon ja Perniön vanhainkotien henkilökunnille isän ja papan hyvästä hoidosta.

Tauno Aleksanteri KOISTINEN

s. 13.9.1929 Humaljoki
k. 23.9.2011 Somero

*Kesämökin vanta hiljainen
turhaan odottaa tuttua kulkijaa.
Ovat abkerat kädet rauenneet
ja päättäneet kulkijan askeleet.
Me katsomme jälkiä kättesi töiden
muistaen, kiittäen, ikävöiden.*

Maire

Risto, Eira, Karri, Riitta ja Raija

Jaana, Jari, Tiina ja Mia

Sisko ja veli perheeseen

Siunattu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

**Suomen
Koivisto-Seura r.y.**
Perustettu 1948

Toimii koivistolaisten yhdysseiteinä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisutoimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Juha-Veikko Kurki
Koivistontie 2 C, 02140 Espoo
puh. 09-541 6751, 0400-601 838

Varapuheenjohtaja, Tuula Koppinen
Rauhalanpuisto 10 B 36, 02230 Espoo
puh. 050-516 5651

Sihteeri, Virpi Huhtanen, Ahtaanmäki 1A2,
02280 Espoo. puh. 0440-501 806
virpi.huhtanen@kolumbus.fi

varalla Risto Kaukiainen, Helsinki

Taloudenh. Karjalan Tilikeskus/Patrikainen
Ratakatu 47, 53100 Lranta p. 05-5448850

Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
puh. 040-564 9341

Taidetoimikunta, Leena Airaksinen pj.
Metsäpirtintie 10 A 1, 02130 Espoo
puh. 050-548 1601

Senioritoimikunta, Helge Teikari pj.
07190 Halkia
puh. 019-664 8112

Hallituksen muut jäsenet:

Raimo Kyytsönen, Mäntsälä
varalla Hannu Veijalainen, Lahti

Eero Ahtikari, Piikkiö. 050-525 5174
varalla Airi Saarinen, Turku

Seppo Mäkinen, Kouvola. 040-506 0430

varalla Martti Karvonen, Kausala

Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400-800 752

varalla Pertti Hämäläinen, Espoo

Riitta Nurmi, Porvoo. 041-455 8885

varalla Marja-Leena Montonen, Porvoo

Hanna Silfver, Piispanristi. 02-243 2940

varalla Tuula Agge, Parainen

Tuula Raukola, Kotka. 044-522 8098

varalla Mirja Haapanen, Hamina

Koivisto-säätiö:

Hallituksen pj. Sirpa Taskinen

puh. 040-5811 642

Säätiön asiamies Pertti Hoikkala

Vanha Veckjärventie 11, 06150 Porvoo

puh. 040-583 5397

koivisto-saatio@kolumbus.fi

Koiviston perinnepelit pakettiin Paippisissa

Tiistaina 25.10.2011 Sipoon Södra Paipis Lekis ei jäänyt illaksi tyhjilleen lasten palatessa kotiinsa päiväkerhossa. Talon täytti koko illaksi Vatnuorin Kyläyhdistyksen ”Seilipaatti -projekti”.

Talkooporukkaa oli saatu kasaan Lekiksen vanhempainyhdistyksestä, sekä Vatnuorin kyläyhdistyksen aktiiveista, yhteensä tusinan verran. Pöydät ja tuolit olivat talon varsinaisten käyttäjien mukaiset ja näin tälle joukolle hieman alimitoitettut. Innostunut varustamosakki ei tästä kuitenkaan välittänyt. Pelejä kasattiin vauhdilla. Materiaalimäärä on valtava. Yhteen peliin tarvitaan monta erilaista todistusta, korttia ja nappulaa. Esimerkiksi jo pelkästään seteleitä tulee 90 kpl / peli, laskemista riittää. Hyvässä hengessä ja huumorilla työ edistyi ilman kummelluksia. Kielivalintakin meni joustavasti. Kyseltiin ruotsiksi (Sibbosvenska) ja vastailtiin suomeksi, taikka päinvastoin. Taukojumppaakin ehdittiin toteuttaa ammattilaisen johdolla ja lyhyt kaffeausikin sentään maltettiin pitää. Kellon viisareiden lähentyessä jo ilta yhdeksää, valmiiden pinossa oli reilut 200 pelilaitetta. Keskenäisen materiaalin varastoon siirron ja siivouksen jälkeen tilat olivat taas valmiit vastaanottamaan seuraavan aamun pikkuisia touhuajia.

Itse peleihin ei ehditty pakkaamisen tuoksinassa perehtyä, mutta kahvitauolla keskustelu kävi vilkkaana. Keskusteluissa kävi ilmi, että talkooporukassakin yhdellä jos toisella oli joku isovanhempien sukuhaara Kannakselta kotoisin. Innostuneimmat nappasivatkin jo uutukaisen pelilaitteen kinaloonsa kotimatalleen. Päättyvätköhän ne pukinkonttiin?

Pelit on kehittänyt Vatnuorin kyläyhdistys, jonka toiminnan tavoitteena on ylläpitää vanhaa Karjalan Kannaksen kulttuuriperintöä ja siirtää sitä uusille

sukupolville. Lautapeli on uusi työkalu tässä toiminnassa. Pelitekniikka ja historiaisuus ovat prof. Tapani Hovin käsialaa, ulkoasu ja kartat ovat Jorma Kallosen laatimia. Hanke on toteutettu talkoovoimin ja Koivistosäätiön tuella.

Paketissa on ainekset kolmeen eri lautapeliin, joissa seikkaillaan Koivistolla ja lähiympäristössä viime vuosisadan alkupuolella. Pelit sopivat kaikenikäisille, mutta pelaamisessa tarvitaan luku- ja laskutaitoa.

pelilaitteet numeroidaan 1-500

Lyhyempi versio

Haparia Hailiverkoilla -pelin lyhemässä muodossa seikkaillaan yhden Koiviston kylän, Vatnuorin, kujilla ja poluilla, ja tutustutaan kylän elämään. Matkan aikana saattaa eteen yllättäen tulla niin mukavia kuin harmillisiakin tapahtumia. Tutustumisesta kylän eri osiin saa kirjallisen todistuksen. Lisäksi tehtävään kuuluu kalastusreissu, joka sekään ei välttämättä suju yllätyksittä. Kalastusreissun tehtyään saa aidon koivistolaisen hailinpyytäjän todistuksen. Todistukset saatuaan pelaaja sitten kiiruhtaa Koiviston kirkolle. Nopein voittaa.

Täysi versio

Haparia hailiverkoilla täysimittaisena on kaksivaiheinen peli. Ensimmäinen vaihe on sama kuin pelin lyhyempi muoto maustettuna muutamalla lisäpiirteellä. Matkaan päästäkseen on läpäistävä kiertokoulun perinnetietokuulustelu ja sattuma voi tuoda lisämukia matkankin varrella. Pelitapahtumat on ajallisesti sidottu historiaan siten, että kierros kierrokselta Talvisodan syttyminen v. 1939 lähestyy, ja sen sytyttyä alkaa pelin toinen

Pukinkonttiin pelejä kannattaakin nyt hankkia edullisella 20 euron noutohinnalla Vatnuorin Kyläyhdistyksen hallituksen jäseniltä:
Espoo - tapani.hovi@thl.fi / 0400 517 299
Sipoo - paivi.rikkola@kotikone.fi tai vatnuori@gmail.com / 050 509 1549
Paimio - jorma.kallonen@nic.fi / 0400 834 723

Pelejä voi myös noutaa tulevan Hailitapahtuman yhteydessä Pornaisten yläkoululta 20.11., Koulutie 4. Helsingistä, Karjalatalolla pidettävillä Pitäjä- ja Sukumarkkinoilta 19.11., Käpylänkuja 1. Turusta, koivistolaisten Kajuutasta, Itäpellontie 2.

Nyt värittämään uudet kuosit

Taito Pohjois-Karjala ry on julkaissut Suomalaisia kansallispukuja esittelevän värityskirjan.

vaihe, evakkomatka. Kaikki pyrkivät pois Koivistolta ja kerääntyvät vatnuorilaisia koskeneiden tositapahtumien tapaan Kuhmoisiin. Peli päättyy, kun kaikki ovat perillä. Raha ratkaisee voittajan.

Kolmaskin versio

Koiviston seilipaetit -pelissä pelaajat eläytyvät rannikkolavureiksi. Ensin hankitaan varvi, laivanrakennuspaikka, sitten rakennetaan laiva, jahti, jaala tai kaljaasi. Rakentaminen voi tapahtua itse tehden, työpanoksia rahalla maksaen ja vaikka velaksi. Valmiit laivat rekisteröidään rahtiliikenteeseen ja sitten kuljetetaan kilvan rahtia, lankkuja, halkoja kiviä ja hiekkaa, Koiviston rannoilta Pietariin, jossa rahti arvotetaan ruplina. Peli päättyy, kun kaikki rahti on Pietarissa. Voittaja on eniten rahtia kuljettanut.

Teksti Eero Ahtikari
Kuvat Jorma Kallonen

Kirjassa Alli Tourin alkuperäiset kansallispukukuvat tuovat upeaa kansallispukuperinettä lasten tutustuttavaksi. Alunperin Helmi Vuorelma Oy:n kustantama Kansallispukuja -teos on innoittanut kirjan tekijöitä. ”Haluaisin lasten tutustuvan kansallispukuihimme leikin kautta, piirtämällä, kokeilemalla, kehittämällä kädentaitojaan. Haluaisin nuorten ja ihan kaikenikäisten kokeilevan kansallispukuvaihtoehtoja sellaisenaan tai muunneltuna. Pysyäkseen elossa myös kansallispuvut tarvitsevat kehittämistä, sitä luovuutta, rohkeutta ja värien käytön ilottelua,

millä ne on alunperinkin luotu”, kirjoittaa seuran toiminnanjohtaja Petra Karjalainen kirjan saatesanoissa. Värityskirjaa saa mm. Helmi Vuorelmalta Kärkölästä.

Inkeri Ihalainen Miehikkälästä on ahkera ja taitava käsitöidentekijä

Viimeisimpiä töitä on koivistolaisen mallin mukaan ommeltu liina.

Inkerin eno Einar Taipale meni Koivistolle Makslahteen vävyksi. Morsian Laina os Rytkölä oli tehnyt upean kukkakuvioisen liinan, joka monien evakkovaiheitten jälkeen on päätynyt

Miehikkälään.

Alkuperäinen liina on isokokoinen ja siinä on kolme kuviointia ja se on kokonaan valkoinen kukkakuvioita myöten. Inkeri teki kuviosta moni-

värisen, mutta mielenkiintoinen kanttinauhan käyttö pysyi samana. Kukkien terälehdet on tehty n. 1 cm leveästä kanttinauhasta, jotka on pellavakankaan läpi saatu menemään ryyjiyneu-

lalla. Mielenkiintoinen toteutus ja elävä pinta.

Vinkiksi koivistolaisjuurisille morsiamille kapiokirstuun valmistettavaksi!

Terttu Ravi

Riepumatto

Liisa Ake-Helariutta

Tämä, 1940-luvun loppupuolella äitini kutoma matto herättää monia ajatuksia ja muistoja sitä aikaisemmalta ja myös myöhemmältä ajalta.

Vanhempani vihittiin kesällä 1934 Koiviston pitäjän komeassa graniittikirkossa Karjalan kannaksella. Kodit olivat kauniissa Koivusaarissa.

Senaikaisen tavaan mukaan vaimo muutti kapioineen miehensä kotiin miniäksi. Morsion ollessaan hän ompeli ja kutoi kaikki uuteen kotiin tarvittavat liinavaatteet, ikkunaverhot ja tietyksi kaurisraitaiset riepumatot. Olivathan merimiesveljet tuoneet tuliaisina ulkomailta värikkäitä vaatteita ja kankaita. Nämä kaikki vietiin kapiokassa tulevaan yhteiseen kotiin, anoppilaan.

Marraskuun viimeinen päivä 1939 muutti nuoren kodin elämän, oikeastaan kaikkien Suomen kotien elämän tavalla tai toisella. Sota oli syttynyt. Kannaksella asuvien oli jätettävä kotinsa heti. Miehet olivat rintamalla. Evakkoon, tuntemattomalle matkalle idästä länteen, joutuivat äidit lapsineen ja vanhukset lähtemään viiden päivän eväät mukanaan.

Äiti kertoi siivonneensa kodin ja levittäneensä kauneimmat matot lattialle iloista kotiinpaluuta varten. Sitä ilonhetkeä emme ole kokeneet, vaikka evakkoaikaa on jo kertynyt 70 vuotta. Kotimme ovat vihollisen hallussa.

Melkein kaksi vuotta jouduimme muuttamaan paikkakunnalta toiselle. Vuonna 1941 saim-

me pysyvemmän asuinpaikan ja vuokrahuoneen (450 x 415) saaristopitäjästä. Isäntä oli ilmeisesti tarvinnut huoneen korkkimaton muuhun käyttöön, koska oli poistanut sen. Lattialautoja peitti nöyhtäkerros.

Meidän piti aluksi nukkua lattialla, jossa ei ollut minkäänlaisia mattoja. Äiti onnistui huutokaupasta hankkimaan vanhoja mattoja. Meidän lasten oli mukavampi taapertaa ja leikkiä lattiamatolla. Ne vanhat, haalistuneet matot peittivät lattiamme, kunnes äiti sai tietää paikan, missä voisi itse kutoa mattoja.

Sitten alkoi vanhojen vaatteiden hankkiminen ja kuteiksi leikkaaminen. Sodan jälkeisinä pulavuosina se ei ollut helppoa, koska pitovaatteistakin oli puutetta. Ensimmäiset matot olivat ilottoman värittömiä. Vähitellen koppaan kertyi myös värikkäitä kudekeriä ja matot saivat iloiset raidat. Pulaaikana keksittiin käyttää jopa paperinarua kutomiseen, ei toki mattoihin, vaan ikkunaverhoihin.

Vaikeasta alusta huolimatta kutominen oli äidille mieluisaa koko elämänsä ajan. Kuteita piti tietysti ahkerasti leikata, sillä matot pitenevät ja levenivät tarpeen mukaan. Me lapset ja isäkin jouduimme tarttumaan saksiiin.

Vuosien myötä vaihtelua toivat hapsu-, karva- ja muovimatot.

Riepumatot pitivät silti ykkösaemasensa. Vuosien kuluttua vanhemmat rakensivat oman kodin ja omin käsin kudotut, kotoiset riepumatot löysivät paikkansa.

Vanhempieni aika on päätynyt. Matot ovat värikkäinä muistoina lattioillani ja lasteni lattioilla. Ne kestävät vielä seuraavankin sukupolven ajan kertomassa menneistä ajoista.

Joskus olen muistellut lapsuutta ja nuoruusajan vaatteitani ja harmitellut, kun mitään ei ole jäljellä. Sitten huomaan, että oikeastaan kaikki tärkeimmät ovat iloraitoina matoissa. Annan vain katseeni etsien liukua pitkin äidin taitavin käsin kutomaa tarinamattoa.

Georg Malmstenin ”Riepumatto” -laulussakin sanotaan: ”Huomaathan sen tämän tästä, ett’ on elo värikästä. Kuinka riepumatot muuta olla vois!”

Riepumatto II

Vuosien myötä riepumatot menetti merkitystään. Ostomatoilla oli helpompi peittää lattiat. Keväällä 2010 Taito-järjestö herätti henkiin riepumatokutomisen otsakkeella: -Yhdessä sukkeloidut- Yhdistysten ja järjestöjen tarinamatot.

Tällä haasteella herätettiin yhdistykset maton kutomisen ja kuteiden leikkaamisen iloiseen maailmaan. Haasteesta innostui 28 yhdistystä eri puolilla Suomea.

Paraisten suomenkielinen kulttuuriyhdistys PARKU täyttää tänä vuonna 30 vuotta ja johtokunta päätti osallistua tänä juhluvuonna mattotarinaan nimikkeel-

lä: ”LOISTO”.

Osallistuin hankkeeseen toivoen saavani kutoa merenloistetta Koiviston koivusaarelaisena. Ei edes kullankaan loisto voita merenloistetta. Ilokseni sain aloittaa rantahietikosta veden loisteeseen lasihelmillä tehostaen. Tämä loistokas matto koristaa syksymmällä PARKUn 30-vuotisjuhlaa.

Nämä tarinamatot kertoji-

neen olivat näytillä Taitokeskus Juseliuksen Aulagalleriassa Turussa. Tämähän oli Varsinais-Suomen käsi- ja taideteollisuus ry:n koordinoima kulttuuripääkaupunkivuoteen liittyvä hanke, jonka tarkoituksena oli tuoda esiin käsitöiden merkitystä kulttuurissa ja hyvinvoinnissa. Tämähän me eväät tiedämme kokomustemme koulumina.

Tommolat huomio – Koivistolla hautakivilöytö

Karjalaisen Nuorisoliiton syksyisellä Kurppamatkalla kyliä kierrellessämme poikkesimme kauppaan Koiviston kirkonkylän laitamilla. Kaupasta tullessamme naapurin setä odotti meitä:

- Otatteko mukaan nämä kaksi hautakiveä, jotka olen löytänyt roskakasasta? kysyi Boris, jonka

nimen ja yhteystiedot otimme ilomielin mukaan. Hautakiviä emme tohtineet bussin tavaratilaan kantaa, kun tällaisten tavaroiden kuljettelu ja sen säännöt eivät sattuneet olemaan kenelläkään meistä kirkkaana mielessä.

Otimme kuitenkin kuvia toisesta kivistä. Siinä olevat tiedot:

Paavo Tommola

* 4.4.1854 + 21.2.1913

Eeva Tommola

os. Mannonen

* 22.1.1859 + 3.2.1936

Boriksella olleen kuvan mukaan toisessa kivistä on kiven melkein täyttävä risti. Sitä ei kaivettu esiin muovipussistaan.

Mikäli olet kiinnostunut kivistä ja Boriksen yhteystiedoista, ne saa minulta.

Hannele Sallinen

hannele.sallinen@kolumbus.fi

Porvoon karjalaiset martat julkaisivat parhaat reseptinsä

”Sokurii nii paljo ko sullaa ja jauhoi nii paljo ko kastuu.”

Tea Itkonen

Martat ovat koko historiansa ajan kunnostautuneet ruoanlaitossa ja leivonnassa, monen muun kotitalouteen liittyvän askareen lisäksi. Porvoon Karjalaisten Marttojen toimintaa on lisäksi värittänyt vahva karjalainen kulttuuriperintö. Tästä reseptikirjasta löytyy ohje moneen tarpeeseen; niin lapsiperheen kiirettä helpottamaan kuin nostalgian nälkäänkin, arjesta juhlaan. Tekeekö mielesi hapalohkoa tai rusupiirakkaa, vai kenties hyvää pataa sukujuhlisiin ja marenkitorttua kahvipöytään? Tiedätkö mitä on uunilohko, entäpä kaakaopalot? Nämä ja monta muuta herkullista reseptiä löydät kirjasta. Lähde makumatkalle marttojen tapaan!

62. toimintavuotensa huipennukseksi Porvoon Karjalaiset Martat ry kokosi kansin lempireseptinsä. Satasivuiseen kirjaan

Porvoon Karjalaiset Martat tuulettavat iloisesti valmiille reseptikirjalle.

löysivät tiensä niin perinneruoat kuin nykyajan herkut ja lempiruokatkin. Saatujen lahjoitusten turvin yhdistys on toimittanut karjalaista runsautta pursuavan kirjasen.

Kirjan kokoaminen oli juuri sellaista eri sukupolvien marttoja yhdistävää, lämminhenkistä yhdessä tekemistä, mitä Martta-

toiminta parhaimmillaankin on, kertoo tyytyväinen puheenjohtaja Terttu Turkki.

Porvoon Karjalaisia Marttoja on perustamisestaan lähtien yhdistänyt karjalaiset juuret ja perinne, mutta toki yhdistys on avoin kaikille Martta-toiminnasta kiinnostuneille.

Kirjotuksi ja kuulumissii

Kaivo

Kuule, "majakkamaalar" Ruotu Tenbo, samallaisiiha myö ollaa oltu joka ukko, sillo, ko viel meil ikävuosii ei liiemmält olt, ni kaikellaisii koltosii myö kaik kyl tehtii, millo suurempii, millo pienempii, joskus vaarallissiiiki, monet vaa o jääneet unohuksii.

Sit jostai syyst ne essii putkahtaat, vaik toiset tuski ees niitä muistaa, kui siel ja silloiki hölmöilii ja oppirahat maksaa saaatii. Mittää raumoi niist myö ei kylläkää saaatu, vaik koivunieme herraki välist tul tutuks. Sehä vaa ansaittu ol, jos joskus kunnol pääs opetelemmaa, mite ellää kuulu.

Meil Hyttölä kyläs, koton Koivistol, hyvä läbeveskaivo likel rantaa ol. Siin ain ol raikasta, puhasta vettä. Et ves siint loppuis, ei tarvint pelätä. Vettä riitti saunaveeskii ast. Ves pulppus jostai syvält maast. Onha se lähepaikka siel jälel vielkii, mut vieraat kaivo on täyttäneet roskiil.

Mut sillo, ko sinisalme rannoil viel ellää saatii, lämpimäs rantavees uitii, laivoi lilliteltii, ni yks lauantaipäivä, mikä pikkupiru lie, pienii poikasii koltosii ko tekemää viep, korvii kuiskail ja houkuttel issoi kivvii kaivoo viskomaa ja paikalt pikasest piiloo pinkomaa. Pakkoo pötkinki mie, paken serkkukii.

Mut eihä kauaaka kestänt, ko niiko rajuilma rantaa täti juoks, hulmus hammee helmat. Hää suuree ääne tek kaikil selväs, nii et mäki raiku, et kohta ei varmast kuulu kunnia kuko laulu, jossei samat viikarit, ketkä hää ikkunast ol nähnt, nosta ylös kaivost kaikkii kivvii. Eihä meil jäänt muuta mahollisuutta, ko heti ruveta hommii ja kylmäst lähtehest alkaa nostella kivvii.

No, kyl nyt tokkiisa myöntää täytyy, et eihä mei touhust tosjaa mittää järkee lövy. Mist lie vaa mielee juolahtant, et voitais aikaa paremmi käyttää, jos myö voitais jottai koiruutta tehhä, et saatais nähhä mitä siint seurais. Ja nii sit nähtiiki. Teuvo, et sie oo näis hommii olleskaa yksi.

Martti Piela

Merkille pantavaa on se, että yhdistys käynnistyi koivistolaisten marttojen aloitteesta. Nyt meillä on jäsenenä jo toisen polven koivistolaismarttoja, kertoo Turkki eilisestä ja nykypäivän tilanteesta.

Marttaneuvoja Salme Paavilainen oli perustamassa yhdistystä ja sen ensimmäinen puheenjohtaja. Pitkäaikaisista puheenjohtajista voidaan mainita Annikki Hoikkala ja Raija Andersson. Alkuaikoina yhteistyö koivistolaisseurojen kanssa oli vahvaa, ja olemmekin olleet muonittamassa myös Koivistojuhlilla Porvoossa, muistelee Turkki.

Reseptikirjaa voi tilata Raili Kuhlalta puh. 041-5063056 tai Sirpa Hopeamaalta puh. 040-5278363 tai sirpa.hopeamaa@saunalahti.fi. Kirjan hinta on 18 euroa + postituskulut.

Tea Itkonen, Porvoo

Adventti Koivistolla sotatalvena 1941

Kesäkuussa 1941 alkanut jatkosota pyyhkäisi varsin nopeasti halki Kannaksen, vaikka suomalaisjoukkojen hyökkäyksen painopiste olikin alussa Laatokan koillispuolella.

Koiviston kauppalan joukkomme vapauttivat 2. ja 3. syyskuuta, puna-armeijan vetäytyessä kiireen vilkkaa Koiviston saarille. Siellä ne pysyttelivätkin aina marraskuulle saakka.

Kauppalan rakennukset olivat jo talvisodan aikana kärsineet rajusti, enimmäkseen teiden varsilla törröttivät kivijalat ja niiden keskeltä kohoavat savupiiput. Jotain uusia rakennuksia väliaikaiset isännät olivat pystyttäneet. Vain Josef Stenbäckin suunnittelema harmaakivikirkko seisoi entisellä paikallaan, mutta vain ulkoisesti.

Osaa pyhäköstä oli käytetty jopa hevostallina ja pääosaa kirkkosalista elokuvateatterina. Ikkunoita oli rikki ja Lennart Segerstrålen maalaamat upeat lasimaalaukset tervattu. Urut ja muut kalustukset oli hävitetty ja poistettu.

Rannikkotyöstä upseeriyhdistykseltä ilmestyi vuonna 1953 kirja Tyyntä ja myrskyä, taistelutarinoita rannikolta. Yksi kirjoittajista on sotilaspastori Olavi Ojala ja artikkelissaan Yksitoista arkkua Koiviston tempelin kuorissa hän kuvailee vuoden ensimmäistä jumalanpalvelusta kirkossa.

"Syksyllä 1941 Rannikkoprikaatin esikunnan muutettua Koiviston kauppalaan oli ryhdytty kunnostamaan elokuvateatterina ollutta kirkkoa entiseen tehtäväänsä. Särkyneet ikkunat oli paikattu pahvilla - lasia ei ollut -, tervaukset pesty pois töhritystä kuorin lasimaalauksesta, alttarikalusteet tuotu takaisin puuvajasta, paikattu vuotavaa kattoa ja tehty yleensä kaikkea mahdollista korjausta ahkerin käsin, mutta vaatimattomin välinein. Tikapuilla kapusivat niin everstit kuin majuritkin, sillä työtä tehtiin talkoilla. Ja adventtina oli temppeleitä täynnä asepuukuisia rannikon puolustajia sekä evakkomatkailtaan kotiutuneista seurakunnan jäseniä. Akustisesti vaikeassa kirkossa kajahteli vanhan rovestin tottunut ääni holviston täyttävänä, ja laulavan Kannaksen kansa virrenveisuu kilpaili sotilaitten kovien äänien kanssa."

Oheinen kuva (keskellä) lienee tuosta adventtijumalalpalveluksesta ja siitä on varmuudelle tunnistettavissa toisena oikealta istuva 8. rannikkoprikaatin komentaja, eversti A. E. Lyytinen, Koiviston puolustaja niin talvi- kuin jatkosodassakin. Hänen oikealla puolella istuu kuvatuunnistusten perusteella majuri Pasi Kokkonen ja Lyytisen vasemmalla puolella majuri Veikko Vuorela. Ensimmäise-

nä vasemmalla istuneen kapteeni Esko Tulikoura.

Ojalan artikkelissa mainitut sankarihautajaiset pidettiin talvella 1941-42 eivätkä ne jääneet ainoaksi kirkossa tapahtuneeksi. **Seppelenlaskuva kuva** on kesältä 1942, mutta henkilöt ovat tuntemattomia.

Kirkon kunnostus käynnistyi varsinaisesti toukokuussa 1942, mutta lämmityslaitteet saatiin vasta vuoden loppupuolella.

Kolmas kuva on Koiviston Aseveljet -yhdistyksen ja Koivisto suojeluskunnan perustamiskokouksesta keväällä 1943.

Matti Hilska

Tilausajot ja Ryhmämatkat
18-50 paikkaisilla autoilla

TTMATKAT OY

Tapani Teikari
Pornainen
+358(0)408291824
tapani.teikari@ttmatkat.fi
www.ttmatkat.com

Onnitteluit` ja muistamissii`

HANNELE KARILAINEN valmistui kesäkuussa 2011 kasvatustieteiden maisteriksi, luokanopettajaksi Turun yliopistosta.

Vanhemmat ovat Helena Karilainen os. Torkkeli ja Kimmo Karilainen Kemiöstä, Helenan vanhemmat Ester os. Piela ja Veikko Torkkeli Humajoelta.

LINDA MOLIN on valmistunut Åbo Akademista filosofian maisteriksi pääaineena englanti, sivuaineena venäjä.

Äiti Annika Molin.

SOFIA MOLIN on valmistunut näyttelijätyön maisteriksi Pietarin valtiollisesta Teatteriakatemiasta. A.D Andrejevin kurssi 2005-2011.

Äiti Monica Molin.
Tyttöjen isoäiti
Kirsti Laaksonen
Makslahden Römpötistä.

Suomen kultaseppien liitto ry on valinnut vuoden 2011 kultaseppä-kultaseppämestari PEKKA KULMALAN Helsingistä.

Vanhemmat Katri ja Eero Kulmala. Äidin vanhemmat Saima ja Teuvo Hilska Koiviston Härkälästä.

Tääl` tapahtuu

Perniön ja ympäristön Koivistokerhon perinteistä joulujuhlaa vietetään 8.12.2011 Klo 18.00 alkaen Perniön seurakuntatalossa.

Tervetuloa!
Johtokunta

Joululahjaksi

Koivisto pähkinänkuoressa	10 €
Koivistolaiset evakossa	25 €
Koiviston arkielämää	25 €
Koiviston merenkulun historia	8,5 €
Honkalaivat ja halkolastit	8,5 €
Koiviston historia	15 €
Länsikannaksen murrehistoria	8,5 €
Sanaparsii Koivistolt	8,5 €
Neljännesvuosisata lottatyötä Koivistolla	5 €
Kannakselaistytöstä evakoksi tynkä-suomeen	5 €
Koiviston Yhteiskoulu, matrikkeli	5,5 €
Merenkävijän muistelmia	5 €
Koiviston kolmet kasvat	6 €
Kurkela-Hoikkala kuvina	20 €
Koivisto-Koivisto, laulukirja	15 €
Koivisto-vaakuna, postimerkki, I-luokka	2 €
Lisäksi postimaksu	

Tilaukset
Koivisto-Säätiö c/o Pertti Hoikkala
Vanha Veckjärventie 11, 06150 Porvoo
koivisto-saatio@kolumbus.fi

Sunnuntaina marraskuun 20. päivänä klo 13.00

Hailiserpaa ja merellistä Koiviston historiaa

Tarjoillaan Pornaisten yläkoululla, Koulutie 4, 07170 Pornainen.
Hinta 10 €.

- Koivistolaisen laivanrakennuksen ja merenkulun historiaan johdattelee Suomen tunnetuin merihistorioitsija professori Yrjö Kaukiainen.
- Tilaisuudessa esitellään myös uunituore Koivisto-pelipaketti: kolme historiallista lautapeliä samassa paketissa: Koiviston seilipaatiit, sekä Haparia hailiverkoilla 1 ja 2. Peli sopii kehittäväksi joululahjaksi nuorisolle ja miksei vanhemmillekin.
Osta nyt täältä noutohintaan 20 €, saat sen ilman postikuluja.

Sopivan serpamäärän arvioimista varten tulisi ilmoittautua hyvissä ajoin ja viimeistään 18.11.2011 osoitteella: paivi.rikkola@kotikone.fi tai puh. 040 509 1549.

Tilaisuuden järjestää Vatnuorin kyläyhdistys ry.
Tervetuloa !

Ulos maailmaan! Suomalaisen merenkulun historia.
Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2008.
ISBN 978-951-746-972-2.

Professori Yrjö Kaukiainen on kirjoittanut parikymmentä kirjaa laivoista ja merenkulusta. Hänen uusin teoksensa kokoaa yhteen monia aiemmin käsiteltyjä teemoja. Tuloksena on yli 500-sivuinen järkäle täynnä täyttä asiaa.

Rantarosvojen saaristo. Itäinen Suomenlahti 1700-luvulla.
Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2005.
ISBN 951-746-735-4.

Hailiserpaa ja merellistä Koiviston historiaa

Näitä tarjoillaan Pornaisten yläkoululla (Koulutie 4, 07170 Pornainen) sunnuntaina marraskuun 20. päivänä klo 13. Hinta 10 €.

Koivistolaisen laivanrakennuksen ja merenkulun historiaan johdattelee professori Yrjö Kaukiainen

Tilaisuudessa esitellään myös uunituore Koivisto-pelipaketti: kolme historiallista lautapeliä samassa paketissa: Koiviston seilipaatiit sekä Haparia hailiverkoilla 1 ja 2

Sopii kehittäväksi joululahjaksi nuorisolle ja miksei vanhemmillekin. Osta täältä (20 €) ja saat sen ilman postikuluja

Sopivan serpamäärän arvioimista varten tulisi ilmoittautua hyvissä ajoin ja viimeistään 18.11.2011 osoitteella paivi.rikkola@kotikone.fi tai puh. 040 509 1549. Tilaisuuden järjestää Vatnuorin kyläyhdistys ry.

Kemiönsaaren karjalaisten keskuudessa tehtyjen haastattelujen ja muun aineiston pohjalta tehty julkaisu "Suun nauraa vaik syvän itkiis"

Kemiön seudun Karjalaiset r.y. toteutti Hembygdsforskarna i Kimito-bygdenin aloitteesta ja tuella haastatteluhankkeen kemiönsaarelaisien karjalaisten keskuudessa vuosien 2007 ja 2008 aikana. Kohteena olivat Kemiönsaarelle sodan jälkeen asutetut ja alueella pitkään asuneet karjalaiset, jotka ovat lähtöisin Kannaksen alueen pitäjistä. Haastatelluista 13 oli kotoisin Koiviston maalaiskunnan Humaljoen kylästä, yksi Saarenpään kylästä, yksi Mannolan kylästä, yksi Härkälän kylästä ja yksi Koiviston kauppalasta. Muut haastateltavat olivat Räisälästä, Uudelta-kirkolta, Kanneljärveltä sekä kolme Säkkijärveltä.

Vuoden 2010 aikana toimitettiin käsikirjoitus, jonka materiaalina on käytetty mm. haastatteluita ja kirjallisuutta. Käsikirjoituksesta ja muusta materiaalista koottiin ja taitettiin vuoden 2011 aikana julkaisu, jonka tarkoituksena on tallentaa Kemiönsaarella eläneiden Karjalan kannaksen evakkojen kokemuksia ja muistoja sotaa edeltäviltä, sodan aikaisilta ja sodan jälkeisiltä ajoilta. Julkaisussa on myös perustietoa evakoista, karjalaisuudesta ja näihin liittyen Suomen historiasta.

Hankkeeseen saatiin rahoitusta eri vaiheissa yhteensä 14 000 euroa. Karjalan Kulttuurirahasto ja Koivisto-säätiö tukivat hanketta koko hankkeen ajan, lisäksi hanketta rahoittivat Karjalan Säätiö, Svenska Kulturfonden, Föreningen Konstsamfundet, Kemiönsaaren kunta, Säkkijärvi-säätiö ja Viipuri-säätiö.

Haastattelu-, toimitus- ja taittotyön tekijät

Arja Noponen toteutti haastattelut ja puhtaaksikirjoitti aineiston. Hannele Karilainen kirjoitti haastattelujen, kirjallisuuden ja muun aineiston pohjalta käsikirjoituksen julkaisua varten. Molemmilla tekijöillä on karjalaiset juuret ja he ovat kemiönsaarelaisia. Haron Walliander suunnitteli ja toteutti julkaisun ulkoasuun sekä koordinoi taittoa ja painatusta.

Yhteystietoja

Lisätietoja hankkeesta saa Kemiönsaaren Karjalaiset ry:n puolesta Tiina Torkkeli-Pitkärannalta, os. Bodalintie 135, 25700 Kemiö p. 045-1266 286, 02-421 091 tiina.torkkeli-pitkaranta@kitnet.fi.

Kirjan myynti

Kirjaa myydään 20 euron omakustannushintaan. Mikäli kirja postitetaan, hintaan lisätään postituskulut. Kirjoja saa tilata Tiina Torkkeli-Pitkärannalta, p. 045-1266 286, 02-421 091 tiina.torkkeli-pitkaranta@kitnet.fi. Myös Terttu Saukkoselta ja Ester Torkkelilta voi ostaa kirjoja.

KOIVISTON AUTO

www.koivistonauto.fi